

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi – experimental Research Design) ประเภทกลุ่มเดียววัดแบบอนุกรมเวลา (The one group time series design) เป็นการนำรูปแบบพยาบาลพี่เลี้ยงมาทดลองใช้กับพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการปฏิบัติบทบาทหัวหน้าทีมของพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ ก่อนและหลังการใช้รูปแบบพยาบาลพี่เลี้ยงสัปดาห์ที่ 1 และระยะติดตามผลสัปดาห์ที่ 4 โดยมีรูปแบบการวิจัย ดังนี้

01 X 02 03

01 = ประเมินความสามารถในการปฏิบัติบทบาทหัวหน้าทีมของพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ ก่อนการทดลองใช้รูปแบบพยาบาลพี่เลี้ยง

X = ให้มีการทดลองโดยใช้รูปแบบพยาบาลพี่เลี้ยง

02 = ประเมินความสามารถในการปฏิบัติบทบาทหัวหน้าทีมของพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ หลังการทดลองใช้รูปแบบพยาบาลพี่เลี้ยงสัปดาห์ที่ 1

03 = ประเมินความสามารถในการปฏิบัติบทบาทหัวหน้าทีมของพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ หลังการทดลองใช้รูปแบบพยาบาลพี่เลี้ยงสัปดาห์ที่ 4

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1. พยาบาลพี่เลี้ยง เป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีวุฒิปริญญาตรีหรือสูงกว่า มีประสบการณ์ในการทำงานอย่างน้อย 2 ปี ผ่านการประเมินความรู้การเป็นพยาบาลพี่เลี้ยง และได้รับการอบรมการเตรียมพยาบาลพี่เลี้ยง

2. พยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ เป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีวุฒิปริญญาตรี มีประสบการณ์ในการทำงานอย่างน้อย 1 ปี และไม่เคยได้รับการฝึกอบรมหรือได้รับการฝึกอย่างเป็นทางการ ผ่านการปฐมนิเทศมาแล้ว

3. หัวหน้าหอผู้ป่วย ในการทดลองนี้เป็นผู้ประเมินความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ เป็นผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วย ที่มีพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่และพยาบาลพี่เลี้ยงปฏิบัติงานอยู่

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1. กลุ่มพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ทุกคน (จำนวน 30 คน) ที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2546 ที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยต่าง ๆ ในโรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ

2. กลุ่มพยาบาลพี่เลี้ยง จำนวน 30 คน คือพยาบาลที่มีคุณสมบัติ ดังนี้

2.1 พยาบาลวิชาชีพ ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติการพยาบาลเฉพาะสาขามาแล้วอย่างน้อย 2 ปี

2.2 มีใบประกอบวิชาชีพ สาขาการพยาบาลและการผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง

2.3 ปฏิบัติงานในกลุ่มงานพยาบาล โรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ ซึ่งมีพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ปฏิบัติงานอยู่

2.4 ได้รับการคัดเลือกจากผู้บังคับบัญชา คือหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล และหัวหน้าหอผู้ป่วย

2.5 ได้พยาบาลพี่เลี้ยง จำนวน 30 คน เข้ารับการอบรมในโครงการอบรมการเตรียมความพร้อมพยาบาลพี่เลี้ยง

3. หัวหน้าหอผู้ป่วย มีคุณสมบัติ ดังนี้

3.1 เป็นพยาบาลวิชาชีพ ที่มีใบประกอบวิชาชีพสาขาการพยาบาลและการผดุงครรภ์ชั้น 1

3.2 ทำหน้าที่หัวหน้าหอผู้ป่วย ซึ่งมีพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่และพยาบาลพี่เลี้ยงปฏิบัติงานอยู่

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 3 ประเภท คือ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง มี 1 ชุด คือ

รูปแบบพยาบาลพี่เลี้ยงสำหรับพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่

2. เครื่องมือที่ใช้กำกับการทดลอง มี 1 ชุด คือ

แบบวัดความรู้เรื่อง พยาบาลพี่เลี้ยง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการทดลอง มี 1 ชุด คือ

แบบวัดความสามารถในการปฏิบัติบทบาทหัวหน้าทีมของพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่

วิธีการสร้างเครื่องมือ

ก. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

รูปแบบพยาบาลพี่เลี้ยงสำหรับพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่

มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1. ทบทวนแนวคิดและทฤษฎีจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับพยาบาลพี่เลี้ยง ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการที่พยาบาลพี่เลี้ยงดูแลพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ ได้เนื้อหาต่าง ๆ 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แนวคิดระบบพยาบาลพี่เลี้ยง ประกอบด้วย หลักการทั่วไปของระบบพยาบาลพี่เลี้ยง, วัตถุประสงค์ของระบบพยาบาลพี่เลี้ยง, การเตรียมพยาบาลพี่เลี้ยง, บทบาทและหน้าที่ของพยาบาลพี่เลี้ยง, ทักษะที่จำเป็นสำหรับพยาบาลพี่เลี้ยง, กระบวนการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างพยาบาลพี่เลี้ยงกับพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่

ส่วนที่ 2 กิจกรรมที่กำหนดให้พยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่เรียนรู้ ประกอบด้วย การมอบหมายงาน, การเยี่ยมตรวจทางการพยาบาล, รายงานการรับ – ส่งเวร, การประชุมปรึกษาก่อนและหลังให้การพยาบาล, การใช้กระบวนการพยาบาล, การนิเทศบุคลากรทางการพยาบาล, การบันทึกทางการพยาบาล

ส่วนที่ 3 แผนปฏิบัติการกิจกรรมการนิเทศของพยาบาลพี่เลี้ยง ประกอบด้วย วัตถุประสงค์, กิจกรรมของพยาบาลพี่เลี้ยง, กิจกรรมของพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ แบ่งเป็น 4 สัปดาห์ ดังนี้

สัปดาห์ที่ 1 เป้าหมายหลัก เพื่อให้พยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ได้เรียนรู้งานโดยทั่วไป และเพิ่มทักษะการปฏิบัติงานในบทบาทสมาชิกทีมการพยาบาล

สัปดาห์ที่ 2 เป้าหมายหลัก เพื่อให้พยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่สามารถปรับตัวและแสดงบทบาทสมาชิกทีมการพยาบาลได้อย่างเหมาะสม

สัปดาห์ที่ 3 เป้าหมายหลัก เพื่อให้พยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ได้เรียนรู้วิธีการปฏิบัติงาน และเพิ่มทักษะการปฏิบัติงานในบทบาทหัวหน้าทีมการพยาบาล

สัปดาห์ที่ 4 เป้าหมายหลัก เพื่อให้พยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่สามารถปรับตัวและแสดงบทบาทหัวหน้าทีมและสมาชิกทีมการพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือ โดยนำรูปแบบพยาบาลที่เลี้ยงสำหรับพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน (ดังมีรายนามในภาคผนวก ก) ทำการตรวจสอบในเรื่องต่อไปนี้

2.1 องค์ประกอบของรูปแบบพยาบาลที่เลี้ยงสำหรับพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ มีความเหมาะสมและครอบคลุมในรูปแบบพยาบาลที่เลี้ยงสำหรับพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่หรือไม่

2.2 รายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบ มีความครอบคลุมในเรื่องและเนื้อหาที่พยาบาลที่เลี้ยง จะใช้ในการดูแลพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ในระยะเวลา 1 เดือนหรือไม่

2.3 จำนวนภาษาสามารถสื่อความเข้าใจ เป็นภาษาที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหาและถูกต้องตามวิธีเขียน ตามหลักวิชาการหรือไม่

3. ผลการตรวจสอบเป็นดังนี้

ผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่าน เห็นชอบที่จะนำคู่มือที่จัดทำขึ้นไปใช้ได้เลย

ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เห็นชอบที่จะนำคู่มือที่จัดทำขึ้นไปใช้ได้ แต่ต้องปรับปรุงเนื้อหาต่าง ๆ ดังนี้

ส่วนที่ 1 แนวคิดพยาบาลที่เลี้ยง ให้เพิ่มข้อควรพิจารณา (แง่ลบของระบบพยาบาลที่เลี้ยง) เพื่อเตรียมการเกิดปัญหาการใช้ระบบพยาบาลที่เลี้ยง

ส่วนที่ 2 กิจกรรมที่กำหนดให้พยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่เรียนรู้

1. บทบาทและหน้าที่ของพยาบาลที่เลี้ยง ในบทบาทผู้สอน เป็นการเรียนการสอนผู้ใหญ่ (Adult Learning) จะต้องคำนึงถึงหลักการเรียนการสอนผู้ใหญ่ ด้วย

2. การประชุมปรึกษาก่อนและหลังการให้การพยาบาล เพิ่มขึ้นตอนการปฏิบัติของพยาบาลที่เลี้ยงและพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ ในการเตรียมการประชุมปรึกษา, การดำเนินการประชุมปรึกษา, และสรุปสาระที่ได้จากการประชุมปรึกษาร่วมกัน (หลังการประชุมปรึกษา) เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติรูปแบบได้ชัดเจนขึ้น

ส่วนที่ 3 แผนการปฏิบัติกิจกรรมของพยาบาลที่เลี้ยงและพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่

1. เมื่อสิ้นสุดแต่ละสัปดาห์ ควรมีการประชุมที่เลี้ยง เพื่อสรุปและปรับเปลี่ยนแผนการปฏิบัติกิจกรรมของพยาบาลที่เลี้ยงและพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่

เพื่อประเมินว่า พยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ได้ประสบการณ์ครบถ้วนตามกิจกรรมที่กำหนดหรือไม่

2. เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ควรมีการสรุปคู่มือ เพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้

4. ผู้วิจัยได้แก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำ ภายใต้การดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษา หลังจากการปรับปรุงถือว่า ได้รูปแบบพยาบาลพี่เลี้ยงที่มีคุณภาพ แล้วนำไปใช้ในการทดลองต่อไป

ข. เครื่องมือที่ใช้ในการกำกับการทดลอง

แบบวัดความรู้พยาบาลพี่เลี้ยง เรื่อง พยาบาลพี่เลี้ยงสำหรับพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่

ผู้วิจัยใช้แบบวัดความรู้พยาบาลพี่เลี้ยง เรื่อง พยาบาลพี่เลี้ยงสำหรับพยาบาลใหม่ของทวีวัฒนา เชื้อมอญ (2540) ลักษณะของแบบวัดเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ (Multiple choice) 4 ตัวเลือก ข้อที่ตอบถูก ได้ 1 คะแนน ข้อที่ตอบผิด ได้ 0 คะแนน ซึ่งข้อคำถามมีความสัมพันธ์กับรูปแบบพยาบาลพี่เลี้ยงสำหรับพยาบาลใหม่ ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา จำนวนภาษา ความสัมพันธ์กับคู่มือพยาบาลพี่เลี้ยง และความเหมาะสมของข้อคำถาม โดยใช้เกณฑ์ความคิดเห็นตรงกัน 7 ใน 10 ท่านของผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 20 ข้อ หากค่าความเที่ยงของแบบวัดความรู้พยาบาลพี่เลี้ยงโดยนำไปทดลองใช้กับพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การทำงานเป็นพยาบาลวิชาชีพมากกว่า 6 ปี จำนวน 30 คน นำคะแนนที่ได้มาหาค่าความยากง่าย เลือกข้อที่มีความยากง่ายตั้งแต่ 0.2 ถึง 0.8 ได้ข้อคำถามที่นำมาใช้เป็นแบบวัดความรู้พยาบาลพี่เลี้ยงจำนวน 16 ข้อ

ค. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการทดลอง

แบบวัดความสามารถในการปฏิบัติบทบาทหัวหน้าทีมของพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่

ขั้นตอนในการสร้างแบบวัดความสามารถในการปฏิบัติบทบาทหัวหน้าทีมของพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ มีดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการปฏิบัติบทบาทหัวหน้าทีม และทีมการพยาบาล เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

2. กำหนดโครงสร้างของเนื้อหา ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดเรื่องทีมการพยาบาลของกองการพยาบาล (2539) และปรับปรุงจากงานวิจัยของ อมรรักษ์ จินนาวงศ์ (2540) ส่วนแนวคิดในเรื่องบทบาทของพยาบาลวิชาชีพผู้วิจัยใช้แนวคิดของ สมจิต หนูเจริญกุล (2543) ได้แบบวัดความสามารถในการปฏิบัติบทบาทหัวหน้าทีมของพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ 2 ด้าน คือ การเป็นผู้นำ และการเป็นผู้จัดการ

3. สร้างแบบวัดความสามารถในการปฏิบัติบทบาทหัวหน้าทีมของพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่จำนวน 45 ข้อ แล้วนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อขอคำแนะนำ ปรับปรุงและแก้ไขเครื่องมือ

4. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

4.1 ทดสอบความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือ โดยการนำแบบวัดความสามารถในการปฏิบัติบทบาทหัวหน้าทีมของพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ จำนวน 45 ข้อ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน (ดังมีรายนามในภาคผนวก ก) ทำการตรวจสอบในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับรายละเอียดของเนื้อหาในข้อคำถามที่เหมาะสมและครอบคลุมความสามารถในการปฏิบัติบทบาทหัวหน้าทีมของพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ จำนวนภาษาสื่อความเข้าใจ เป็นภาษาที่เหมาะสมกับเนื้อหาและถูกต้องตามวิธีการเขียนตามหลักวิชาการหรือไม่ ผลการตรวจสอบเป็นดังนี้

ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน เห็นด้วยในส่วนของสามารถในการปฏิบัติบทบาทหัวหน้าทีมของพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ที่กำหนดไว้ 2 ด้าน

ในส่วนของเนื้อหา จำนวนภาษา มีส่วนที่ต้องปรับปรุงในบางข้อ ซึ่งผู้วิจัยได้แก้ไขและปรับปรุงตามคำแนะนำ

4.2 นำเครื่องมือแบบวัดความสามารถในการปฏิบัติบทบาทหัวหน้าทีมของพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 45 ข้อ ไปทดลองใช้กับหัวหน้าหอผู้ป่วยทำการประเมินพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ภายใต้การควบคุมดูแล

4.3 วิเคราะห์หาค่าความเที่ยงของแบบวัดความสามารถในการปฏิบัติบทบาท หัวหน้าทีมของพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Alpha Cronbach's Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความสามารถในการปฏิบัติบทบาทหัวหน้าทีมของพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ เท่ากับ .92

แบบวัดความสามารถในการปฏิบัติบทบาทหัวหน้าทีมของพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ ที่นำไปใช้ในการทดลองประกอบด้วย ข้อมูลส่วนตัวและส่วนของแบบวัดความสามารถในการปฏิบัติบทบาทหัวหน้าทีมของพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ ซึ่งลักษณะของข้อคำถาม

เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 4 ระดับ มีจำนวนทั้งหมด 45 ข้อ โดยให้ผู้ตอบ เลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียว โดยการเลือกตอบแต่ละช่องคำตอบ ซึ่งมีความหมายดังต่อไปนี้

1	หมายถึง	ปฏิบัติกิจกรรมไม่ครบถ้วนและไม่มีคุณภาพ
2	หมายถึง	ปฏิบัติกิจกรรมได้ครบถ้วนและมีคุณภาพเป็นบางครั้ง
3	หมายถึง	ปฏิบัติกิจกรรมได้ครบถ้วนและมีคุณภาพเป็นส่วนใหญ่
4	หมายถึง	ปฏิบัติกิจกรรมได้ครบถ้วนและมีคุณภาพ

การให้คะแนนแบบวัดแต่ละข้อ พิจารณาตามเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

ปฏิบัติกิจกรรมได้ครบถ้วนและมีคุณภาพ	ให้ 4 คะแนน
ปฏิบัติกิจกรรมได้ครบถ้วนและมีคุณภาพ เป็นส่วนใหญ่	ให้ 3 คะแนน
ปฏิบัติกิจกรรมได้ครบถ้วนและมีคุณภาพ เป็นบางครั้ง	ให้ 2 คะแนน
ปฏิบัติกิจกรรมไม่ครบถ้วนและไม่มีคุณภาพ	ให้ 1 คะแนน

การแปลผลให้คะแนนจากแบบวัดความสามารถในการปฏิบัติบทบาทหัวหน้าทีมของพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ตั้งแต่ 4 ระดับจนถึง 1 คะแนน เป็นระดับความสามารถในการปฏิบัติบทบาทหัวหน้าทีมของพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ ตั้งแต่ระดับมากที่สุดจนถึงน้อยที่สุด

ขั้นตอนการดำเนินการทดลอง การดำเนินการทดลอง แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการทดลอง

1. เตรียมเครื่องมือ ผู้วิจัยสร้างและปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยทั้งหมดตามกระบวนการในการสร้างเครื่องมือ
2. ขอความร่วมมือถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลธรรมศาสตร์ เพื่อขอทำการทดลอง โดยแจ้งให้ทราบถึงรายละเอียดของขั้นตอน วิธีการ ระยะเวลาและสถานที่ในการดำเนินการให้ทราบ
3. เก็บข้อมูลก่อนการทดลอง โดยใช้แบบวัดความสามารถในการปฏิบัติบทบาทหัวหน้าทีมของพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่

4. เตรียมพยาบาลพี่เลี้ยง

4.1 ผู้วิจัยประสานงานกับหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล ให้หัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ปฏิบัติงานอยู่ คัดเลือกพยาบาลพี่เลี้ยงตามความสมัครใจ และใช้แบบประเมินคุณสมบัติเฉพาะของพยาบาลพี่เลี้ยง ซึ่งสร้างขึ้นโดย บุญเฉลา สุริยวรรณ (2530) จากแนวคิดของ เดวิส และ บาร์แฮม (Davis and Barham, 1989) ประกอบด้วยข้อความที่เป็นคุณลักษณะเฉพาะของพยาบาลพี่เลี้ยง 10 ข้อความดังนี้ 1) ใช้เวลาทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ 2) ตัดสินใจแก้ปัญหาการปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยได้เหมาะสม 3) มีความชำนาญคล่องแคล่วทางด้านปฏิบัติการพยาบาล 4) มีทักษะการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ 5) มีความสนใจในประสบการณ์ใหม่ๆ 6) สามารถชี้นำตนเองได้ 7) สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น 8) สามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้ 9) แสดงพฤติกรรมทางบวกต่อภาพพจน์ของวิชาชีพ 10) สนใจในการทำงานร่วมกับผู้สำเร็จการศึกษาใหม่ ซึ่งแต่ละข้อความผู้ถูกประเมินจะแสดงการรับรู้เชิงความสามารถของตนออกมา 5 ระดับ (Rating Scale) คือ ทำเป็นประจำสม่ำเสมอ = 5, ทำบ่อย = 4, ทำเป็นครั้งคราว = 3, ไม่ค่อยได้ทำ = 2, ไม่ได้ทำเลย = 1

บุคคลที่จะเป็นพยาบาลพี่เลี้ยงได้ต้องได้คะแนนประเมินรวมจากทุกๆ ข้อ อย่างน้อย 35 คะแนนขึ้นไป จากคะแนนเต็ม 50 คะแนน (ร้อยละ 70) จึงจะถือว่าบุคคลนั้นมีคุณสมบัติเฉพาะของพยาบาลพี่เลี้ยงอย่างเหมาะสม และจะต้องได้คะแนนในหัวข้อที่ 10 คือสนใจในการทำงานร่วมกับผู้สำเร็จการศึกษาใหม่ในระดับ 5 หรือ 4 เมื่อทำการวิเคราะห์คะแนนจากการประเมินพยาบาลพี่เลี้ยงจำนวน 30 คน พบว่าทุกคนได้คะแนนรวมจากการประเมินโดยหัวหน้าหอผู้ป่วยมากกว่าร้อยละ 70 ทุกคน โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 85 และคะแนนในหัวข้อที่ 10 คือสนใจในการทำงานร่วมกับผู้สำเร็จการศึกษาใหม่อยู่ในระดับ 5 จำนวน 22 ราย ส่วนอีก 8 รายที่เหลืออยู่ในระดับ 4

4.2 เตรียมการอบรม ดำเนินการจัดอบรมพยาบาลพี่เลี้ยง และวัดความรู้พยาบาลพี่เลี้ยงก่อน-หลังการอบรม ตามลำดับ ดังนี้

ก. เขียนโครงการอบรม การเตรียมความพร้อมพยาบาลพี่เลี้ยง (ดังรายละเอียดในภาคผนวก ข)

ข. เสนอโครงการอบรม การเตรียมความพร้อมพยาบาลพี่เลี้ยงให้ผู้อำนวยการโรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ พิจารณานุมัติ

ค. ดำเนินการจัดอบรมพยาบาลพี่เลี้ยง ระยะเวลา 2 วัน ณ ห้องประชุมกลุ่มงานการพยาบาล โรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ ดังนี้

วันที่ 13 พฤษภาคม 2547

- 8.30 - 9.00 น. ลงทะเบียน รับเอกสาร
- 9.00 - 9.15 น. พิธีเปิด
โดย นางสุพรรณิ วงษ์รักษ์สัตว
หัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล โรงพยาบาลธรรมศาสตร์ฯ
- 9.15 - 9.45 น. แนะนำโครงการอบรม
โดย นายดำรงศักดิ์ สงเอียด
นิสิตปริญญาโท คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 9.45 - 10.45 น. บรรยายเรื่อง การพยาบาลเป็นทีม
โดย นางสาวอมรรักษ์ จินนาวงศ์
หัวหน้างานการพยาบาลผู้ป่วยพิเศษปัญหา สายาลักษณ์ ชั้น 2
โรงพยาบาลธรรมศาสตร์ฯ
- 10.45 - 11.00 น. รับประทานอาหารว่าง
- 11.00 - 12.00 น. บรรยายเรื่อง การพยาบาลเป็นทีม (ต่อ)
- 12.00 - 13.00 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- 13.00 - 14.00 น. บรรยายเรื่อง การนำกระบวนการพยาบาลมาใช้ในการดูแลผู้ป่วย
โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุจินดา ริมศรีทอง
ภาควิชาพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี
- 14.00 - 14.15 น. รับประทานอาหารว่าง
- 14.15 - 15.30 น. บรรยายเรื่อง การนำกระบวนการพยาบาลมาใช้ในการดูแลผู้ป่วย (ต่อ)
- 15.30 - 16.00 น. ชักถามปัญหาและสรุปการอบรมประจำวัน

วันที่ 14 พฤษภาคม 2547

- 8.30 - 9.00 น. ลงทะเบียน
- 9.00 - 10.00 น. บรรยายเรื่อง หลักการเรียนการสอนผู้ใหญ่
โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประพนอม รอดคำดี
คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 10.00 - 10.15 น. พักรับประทานอาหารว่าง
- 10.15 - 11.00 น. บรรยายเรื่อง วิธีการสอนงาน (Coaching)
โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประพนอม รอดคำดี
คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- 11.00 - 12.00 น. บรรยายเรื่อง เทคนิคการให้คำปรึกษา
โดย นางจิราพรรณ เวชานนท์เวช
หัวหน้างานการพยาบาลให้คำปรึกษา สถาบันมะเร็งแห่งชาติ
- 12.00 - 13.00 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- 13.00 - 14.00 น. บรรยายเรื่องความเป็นมา, แนวคิดและบทบาทหน้าที่ของพยาบาลพี่เลี้ยง
โดย นายดำรงศักดิ์ สงเอียด
นิสิตปริญญาโทคณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 14.00 - 14.15 น. พักรับประทานอาหารว่าง
- 14.15 - 15.15 น. บรรยายเรื่อง ประสบการณ์พยาบาลพี่เลี้ยง
โดย นางนงลักษณ์ พานิช
หัวหน้างานการพยาบาลผู้ป่วยพิเศษศัลยกรรมชาย
โรงพยาบาลธรรมศาสตร์ฯ
- 15.15 - 15.45 น. สรุปการอบรมประจำวันและประเมินผลหลังการอบรม
- 15.45 - 16.00 น. ปิดการอบรม

ง. ภายหลังจากการอบรม ผู้วิจัยทำการวัดผลความรู้ของพยาบาลพี่เลี้ยง โดยใช้แบบวัดความรู้พยาบาลพี่เลี้ยง

เมื่อทำการวิเคราะห์คะแนนที่ได้พบว่า ผู้เข้าร่วมอบรมมีความรู้หลังการอบรม ตั้งแต่ร้อยละ 60 ขึ้นไป ซึ่งตรงกับเกณฑ์ที่ผู้วิจัยตั้งไว้คือ ร้อยละ 60 ภายหลังจากการวัดผลผู้วิจัยได้ติดตามทำความเข้าใจในเนื้อหาบทบาท และหน้าที่ของพยาบาลพี่เลี้ยง เฉลยคำตอบในแบบวัดความรู้ รวมทั้งการเพิ่มเติมความรู้ทางวิชาการแก่พยาบาลพี่เลี้ยง

4.2 ประสานงานในการจัดตารางการทำงาน คือ ระยะเวลาของการทดลอง 1 เดือน ทั้งพยาบาลพี่เลี้ยงและพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ มีเวลาในการปฏิบัติงานตรงกันเป็นเวลาไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 รวมทั้งปฏิบัติงานเวรเช้า เวรบ่าย และเวรดึกพร้อมกัน

ขั้นตอนที่ 2 ระยะเวลาทดลอง

ในระยะเวลาทดลองนี้กลุ่มตัวอย่างและผู้วิจัยได้แสดงบทบาท ดังนี้

1. พยาบาลพี่เลี้ยงได้รับการอบรม ตามรูปแบบพยาบาลพี่เลี้ยงสำหรับพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่และรับทราบการใช้คู่มือรูปแบบพยาบาลพี่เลี้ยงสำหรับพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ ดำเนินการใช้รูปแบบพยาบาลพี่เลี้ยงสำหรับพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่

ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ในการดูแลพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ในหอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงานเป็นเวลา 1 เดือน ดังนี้

สัปดาห์ที่ 1-2 มีเป้าหมายหลัก คือ พยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่เรียนรู้งานโดยทั่วไป และเพิ่มทักษะการปฏิบัติงานในบทบาทสมาชิกทีม กล่าวคือ เมื่อพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่เข้าสู่การปฏิบัติงานในทีมการพยาบาล การฝึกฝนบทบาทเป็นพยาบาลวิชาชีพ เริ่มปฏิบัติการพยาบาลขั้นพื้นฐานจนถึงการปฏิบัติการพยาบาลที่ยุ่งยากซับซ้อน การเป็นสมาชิกทีมการพยาบาลเป็นการฝึกบทบาทพยาบาลปฏิบัติการ ซึ่งการปฏิบัติบทบาทนี้ต้องอาศัยความรู้พื้นฐานทางทฤษฎีและการฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ พยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่แสดงความสามารถ ดังนี้

- (1) พยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ฝึกทักษะสร้างความชำนาญในการทำหน้าที่พยาบาลปฏิบัติการ
- (2) พยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ได้ทบทวนเตรียมความรู้ให้พร้อม เมื่อขึ้นปฏิบัติงานเพื่อให้การพยาบาลขั้นพื้นฐานและการพยาบาลที่ยุ่งยากซับซ้อน
- (3) พยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ฝึกกิจกรรมตามแผนการรักษาให้สอดคล้องกับแผนการพยาบาลและใช้กระบวนการพยาบาลในการแก้ปัญหา

สัปดาห์ที่ 1-2 กิจกรรมประกอบด้วย

- (1) พยาบาลพี่เลี้ยงสอน ให้คำแนะนำแก่พยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ตามเนื้อหาและกิจกรรมที่กำหนดไว้ในแผน เปิดโอกาสให้พยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ซักถามข้อสงสัย
- (2) พยาบาลพี่เลี้ยงและพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ ทำความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับแผนการปฏิบัติงานของพยาบาลพี่เลี้ยงและพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ เตรียมความรู้ให้พร้อมก่อนขึ้นปฏิบัติงาน
- (3) พยาบาลพี่เลี้ยงสาธิตและอธิบายเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ในบทบาทของการเป็นสมาชิกทีมการพยาบาล
- (4) ประเมินผลและหาแนวทางการแก้ปัญหาของการปฏิบัติงานร่วมกัน

สัปดาห์ที่ 3 มีเป้าหมายหลัก คือ พยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ได้เรียนรู้วิธีปฏิบัติงานและแสดงบทบาทหัวหน้าทีมการพยาบาล กล่าวคือ เมื่อพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ฝึกบทบาทการเป็นสมาชิกทีมและทบทวนจนเกิดทักษะการปฏิบัติต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมแล้ว

ในการปฏิบัติงานจริงจะต้องทำหน้าที่เป็นหัวหน้าทีมการพยาบาล (team leader) ซึ่งต้องตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของบทบาทนี้ได้อย่างชัดเจน จึงต้องฝึกฝนให้มีทักษะทางการเป็นผู้นำและผู้จัดการเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการฝึกบทบาทหัวหน้าทีมการพยาบาล พยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่จะต้องแสดงความสามารถดังนี้

- (1) พยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่มีความรู้เกี่ยวกับการเป็นผู้นำและผู้จัดการ และฝึกฝนบทบาทจนสามารถใช้ภาวะผู้นำได้
- (2) พยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ฝึกปฏิบัติกิจกรรมในบทบาทหัวหน้าทีมการพยาบาลอย่างเหมาะสม
- (3) พยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่แสดงพฤติกรรมภาวะผู้นำได้อย่างเหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์

สัปดาห์ที่ 3 กิจกรรมประกอบด้วย

- (1) พยาบาลพี่เลี้ยงและพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ศึกษาการเป็นผู้นำในแบบต่างๆ เพื่อให้สอดคล้องกับบทบาทและสถานการณ์
- (2) พยาบาลพี่เลี้ยงและพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ทำความเข้าใจและปฏิบัติการมอบหมายงาน การเยี่ยมตรวจผู้ป่วย การบันทึกทางการพยาบาล การลงบันทึกทางการพยาบาล การลงบันทึกรายละเอียดผู้ป่วยแต่ละราย
- (3) พยาบาลพี่เลี้ยงแนะนำให้พยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่รู้ว่าจะต้องปฏิบัติในการเป็นหัวหน้าทีมและความรับผิดชอบในการเป็นหัวหน้าทีม
- (4) พยาบาลพี่เลี้ยงสอนการรับคำสั่งการรักษา การตรวจเยี่ยมผู้ป่วย
- (5) พยาบาลพี่เลี้ยงสอนการปฏิบัติตามแผนการรักษาอย่างถูกต้อง
- (6) พยาบาลพี่เลี้ยงแนะนำกฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ขั้นตอนการติดต่อประสานงาน
- (7) พยาบาลพี่เลี้ยงอธิบายกรณีศึกษาในบทบาทหัวหน้าทีมและทำหน้าที่ร่วมกันเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์

สัปดาห์ที่ 4 มีเป้าหมายหลัก คือ พยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่สามารถปฏิบัติบทบาทสมาชิกทีมและบทบาทหัวหน้าทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ เมื่อพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ฝึกบทบาทสมาชิกทีมและบทบาทหัวหน้าทีมการพยาบาลผ่านมา 3 สัปดาห์ในสัปดาห์นี้เป็นการทบทวนการปฏิบัติในบทบาทต่างๆ ทำให้พยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่เกิดความชำนาญและทักษะ ปฏิบัติได้รวดเร็วและถูกต้อง มีความมั่นใจในความสามารถ

ในการปฏิบัติบทบาทของตนเอง และมีโอกาสปรับปรุงแก้ไขทักษะต่างๆ ดังนั้นในสัปดาห์นี้ พยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่แสดงความสามารถดังนี้

- (1) พยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่รับบทบาทหน้าที่ของพยาบาลประจำการในบทบาทต่างๆ และแสดงบทบาทหน้าที่ได้เหมาะสมเมื่อได้รับมอบหมาย
- (2) พยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่และสมาชิกในทีมมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน พร้อมทั้งจะร่วมปฏิบัติงานในทีมการพยาบาลในบทบาทต่างๆ

สัปดาห์ที่ 4 กิจกรรมประกอบด้วย

- (1) พยาบาลพี่เลี้ยงและพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ทบทวนการปฏิบัติงานที่ผ่านมา ตรวจสอบประสบการณ์เพิ่มเติม ฝึกฝนจนมั่นใจว่าปฏิบัติได้
- (2) พยาบาลพี่เลี้ยงให้พยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ได้แสดงบทบาทของตนเองอย่างเต็มความรู้ความสามารถ โดยนิเทศงานอยู่ห่างๆ และเป็นที่ปรึกษา

2. พยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยร่วมกับพยาบาลพี่เลี้ยง และอยู่ภายใต้การดูแลของพยาบาลพี่เลี้ยง

3. ผู้วิจัย ดำเนินความสะอาดด้านเอกสารวิชาการ และการประสานงานในการดำเนินกิจกรรมของพยาบาลพี่เลี้ยงและพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ พร้อมด้วยการประชุมปรึกษาหารือระหว่างผู้วิจัย พยาบาลพี่เลี้ยง หัวหน้าหอผู้ป่วย ทุก 1 สัปดาห์ เพื่อเป็นการกำกับดูแล ป้องกันปัญหาและแก้ไขอุปสรรคต่าง ๆ

4. หัวหน้าหอผู้ป่วย คอยดูแลและกำกับการปฏิบัติงานของพยาบาลพี่เลี้ยง และพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ พร้อมทั้งสังเกตและประเมินความก้าวหน้าในการปฏิบัติตามคู่มือรูปแบบพยาบาลพี่เลี้ยง

ขั้นตอนที่ 3 การรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลในการประเมินผลการทดลองโดย

1. ผู้วิจัยแจกแบบวัดความสามารถในการปฏิบัติบทบาทหัวหน้าทีมของพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่แก่หัวหน้าหอผู้ป่วยภายหลังสิ้นสุดการทดลองสัปดาห์ที่ 1
2. ผู้วิจัยแจกแบบวัดความสามารถในการปฏิบัติบทบาทหัวหน้าทีมของพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่แก่หัวหน้าหอผู้ป่วยภายหลังสิ้นสุดการทดลองสัปดาห์ที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตัวเอง โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC ** (Statistic Package for the Social Science) โดยนำคะแนนที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งก่อนและหลังการใช้รูปแบบพยาบาลพี่เลี้ยงสำหรับพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ มาคำนวณ หาค่าทางสถิติ ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลสภาพส่วนบุคคลในเรื่องอายุ สถานภาพ วุฒิการศึกษา ระยะเวลาการทำงาน และแผนกที่ปฏิบัติงาน คำนวณหาค่าเฉลี่ยร้อยละและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติบทบาท หัวหน้าทีมของพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ ก่อนและหลังการใช้รูปแบบพยาบาลพี่เลี้ยง สัปดาห์ที่ 1 โดยใช้สถิติทดสอบที (t – test statistic) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05
3. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติบทบาท หัวหน้าทีมของพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่ ระหว่างหลังการใช้รูปแบบพยาบาลพี่เลี้ยง สัปดาห์ที่ 1 กับหลังการใช้รูปแบบพยาบาลพี่เลี้ยง สัปดาห์ที่ 4 โดยใช้สถิติทดสอบที (t – test statistic) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

สรุปขั้นตอนในการดำเนินการทดลอง

